

og nu kommer Bestemmelsen, som gaaer ud paa at fastsætte Charakterens Beskaffenhed, den bedre eller den mindre gode Charakter, som skal give et bestemt vedvarende Privilegium for dem, der have bedste Charakter, til Trods for hvor stor Dygtighed den med en ringere Charakter, siden han har taget Examen, kan have lagt for Dagen i Livets Virksomhed. — Jeg har nu givet det Materiale, som jeg troede foreløbig at maatte henlede Opmærksomheden paa, og jeg skal derefter gaae ind paa den almindelige Betragtning af Sagen. Her har for faa Dage siden været Forhandlinger i Salen, som bragte mange ærede Medlemmer til at tage Underviisningen i Betragtning, og undersøge paa hvilken Maade der kunde faaes det bedste Udbytte af Underviisningsvæsenet. Nogle meente, at dette bedst kunde skee ved i Underviisningen at indbringe visse Væregjenstande fremfor andre; der nu ere tilstede; der blev ligeledes gjort opmærksom paa, at man meente, at der blev krævet for Meget i Skoleaarene af de unge Mennesker, og der blev endvidere udtalt, at man ved de samlede og afsluttede Prøver, hvorved man for Diebliffet endte Opdragelsen i de lærde Skoler for at skaffe Berettigelse til at fortsætte Studierne, fordrede formeget og det var en Hovedgrund til de Klagemaal, som førtes, og som væsentligt gik ud paa, at Underviisningen gav mere en Masse tilegnet Stof, end egentlig udvillet Tænkning og dygtig videnskabelig Dannelse. Jeg fører ikke her Klagemaal paa egne Vegne, men jeg samler Smuler op, maaskee udstaaet af deres Brød, som forresten ikke dele min Anskuelse. Men jeg siger: mig forekommer det, at det, man nu kræver med Hensyn til den lærde Underviisning, og saaledes som man kræver det med alle de Mangler, det medfører, hænger paa det Næreste sammen med den Afslutning, man giver hele denne Underviisning gennem forskjelligartede Examina, der blive en Betingelse for Mandens Anvendelse i Livet og blive en saadan Betingelse, at f. Ex. Ingen, der gennem et nok saa langt og virksomt studiest eller noksaa dygtigt Liv kommer til at erhverve Anseelse for en udbredt Videnskabelighed og Dygtighed, men som ikke har underkastet sig den fuldstændige juridiske Examen med bedste Charakter,

kan blive foretrukket for den, som har denne Charakter til Examen. Den Mand, som i sine unge Aar, efter at have studeret, uden at beskæftige sig med Livets øvrige Syssel, fra det 10de, 11te Aar til det 22de, 23de, 24de og har taget den juridiske Examen med bedste Charakter, men fra den Tid bevæget sig i Gud ved hvilke Syssler i Verden og gjort sig lidet dygtig til de Forretninger, hvortil han er bestemt, og som, trættet af, hvad man har fordret af ham, og hvormed han maaskee har været overanstrengt og ikke stærkt udrustet af Naturen, har tømret og tømret paa sit svage Tømmer, til Bygningen kom til at hænge sammen, han vil, siger jeg, om han ikke har aabnet en Bog siden den Tid, han tog Examen, ved Lovgivningen have et Prærogativ af en saadan Art, at om der er to, der søge samme Bestilling — den ene denne Mand og den anden den meest anerkjendte udmærkede Mand, der havde skrevet gode Skrifter om Lovgivningsvæsenet, om Administrationen, og som havde viist sig duelig i administrative Forretninger, saa skal denne Første dog have Fortrinet. Saaledes er Lovven, og det er Loven i denne Skikkelse, som hindrer Videnskabeligheden her i Landet, og som gjør, at Skolen arbejder paa at oplække og opbrage Tønder fyldte med Stof, som de ikke forstaae at bruge. Dermed vil jeg ikke sige — Ingen skal erkjende det villigere end jeg — at der udaf denne hele Klasse er fremkommet udmærket dygtige Mænd, rige paa Kundskaber, rigt udrustede i det Hele, men der gaae ogsaa Mange ud derfra, som have modtaget et saadant Privilegium i Ungdommen, som de siden vise, at de paa ingen Maade fortjene, men som skal haandhæves, og for hvis Skyld Andre blive satte til Side. Man maa forøvrigt lægge Mærke til, at det er en fortvivlet Stilling, hvori den Mand er sat, der har anden Charakter til sin Examen, naar han veed, at han for sin Levetid ikke kan blive til Noget, naar han ikke tager Examen om. — Man vil sige: ja tag Examen om! — ja ganske vist, men de meest udmærkede Mænd tage ikke Examen; vi der ere rykkede frem i Livets Fylde, kunne vi gaae hen og tage Examen? Nei! men vi kunne examineres igjennem det, vi gjøre. Examen er efter sin Natur ikke engang for den 22, 23